Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0190

Pažanga priežiūros visuomenės link: vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo problemos sprendimas

2026 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento rezoliucija „Pažanga priežiūros visuomenės link: vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo problemos sprendimas“ (2025/2039(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 2 straipsnį,

– atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 8, 19, 153 ir 157 straipsnius,

– atsižvelgdamas į JT iniciatyvą „Sveiko senėjimo dešimtmetis“[1], kurios įgyvendinimui vadovauja Pasaulio Sveikatos Organizacija, ir ypač į jos įgalinančius veiksnius, susijusius su integruotos priežiūros teikimu ir ilgalaikės priežiūros paslaugų prieinamumu,

– atsižvelgdamas į Europos socialinių teisių ramstį, ypač į jo principus dėl lyčių lygybės, profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, vaikų priežiūros ir paramos vaikams, asmenų su negalia įtraukties, bendros atsakomybės bendruomenės ir teisės į ilgalaikę priežiūrą, taip pat į Komisijos socialinės ekonomikos skatinimo ir darbo vietų kūrimo veiksmų planą,

– atsižvelgdamas į 2020 m. kovo 5 d. Komisijos komunikatą „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“ (COM(2020)0152) ir į Komisijos lygių lyčių visuomenės principų deklaraciją,

– atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 3 d. Komisijos komunikatą „Lygybės sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija“ (COM(2021)0101),

– atsižvelgdamas į JT asmenų su negalia teisių konvenciją ir į tai, kad Europos Sąjunga yra ją ratifikavusi,

– atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 7 d. Europos Komisijos komunikatą

---

1 Pasaulio sveikatos organizacija, „WHO's work on the UN Decade of Healthy Ageing (2021–2030)“.

dėl Europos priežiūros strategijos (COM(2022)0440), 2022 m. gruodžio 8 d. Tarybos rekomendaciją dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros: Barselonos tikslai iki 2030 m.[2] ir į 2022 m. gruodžio 8 d. Tarybos rekomendaciją dėl galimybės gauti įperkamas, kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas[3],

– atsižvelgdamas į Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planą, pagrindinius 2030 m. tikslus ir ES socialinių rodiklių suvestinę,

– atsižvelgdamas į 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo[4],

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrinčiųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES[5] (Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyva),

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. sausio 21 d. rezoliuciją dėl ES lyčių lygybės strategijos[6],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. liepos 5 d. rezoliuciją „Bendri Europos veiksmai priežiūros srityje“[7],

– atsižvelgdamas į Europos kovos su vėžiu planą (COM(2021)0044),

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. vasario 16 d. rezoliuciją dėl Europos stiprinimo kovojant su vėžiu – išsamios ir suderintos strategijos link[8],

– atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2022/2041 dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje[9],

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 9 d. Mario Draghi pranešimą „Europos konkurencingumo ateitis“,

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2023/970, kuria, nustatant darbo užmokesčio skaidrumo ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, griežčiau taikomas

---

2 OL C 484, 2022 12 20, p. 1.
3 OL C 476, 2022 12 15, p. 1.
4 OL L 204, 2006 7 26, p. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
5 OL L 188, 2019 7 12, p. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
6 OL C 456, 2021 11 10, p. 208.
7 OL C 47, 2023 2 7, p. 30.
8 OL C 342, 2022 9 6, p. 109.
9 OL L 275, 2022 10 25, p. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj.

vienodo vyrų ir moterų darbo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas[10] (Darbo užmokesčio skaidrumo direktyva),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 15 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriamas ES specialistų rezervas (COM(2023)0716),

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2024/2831 dėl darbo platformoje sąlygų gerinimo[11],

– atsižvelgdamas į 2024 m. gruodžio 3 d. Tarybos išvadas dėl profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros ir lyčių lygybės užtikrinimo visoms kartoms demografinių iššūkių kontekste, kurias 2024 m. gruodžio 2 d. posėdyje patvirtino Užimtumo, socialinės politikos, sveikatos ir vartotojų reikalų (EPSCO) taryba,

– atsižvelgdamas į 2024 m. gruodžio 4 d. Tarybos išvadas „Darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas ES. Neišnaudoto darbo jėgos potencialo sutelkimas Europos Sąjungoje“, kurį 2024 m. gruodžio 2 d. posėdyje patvirtino EPSCO taryba,

– atsižvelgdamas į 2025 m. birželio mėn. Europos sektorių socialinio dialogo dėl socialinių paslaugų komiteto priimtą Socialinių paslaugų darbuotojų išlaikymo ir įdarbinimo veiksmų programą,

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 20 d. Komisijos komunikatą „Darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas ES. veiksmų planas“ (COM(2024)0131),

– atsižvelgdamas į 2024 m. Komisijos socialinės apsaugos komiteto metinę ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 5 d. Komisijos komunikatą „Įgūdžių sąjunga“ (COM(2025)0090),

– atsižvelgdamas į 2025 m. Komisijos ataskaitą dėl lyčių lygybės ES, ypač į jos skirsnį dėl vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo,

– atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 8 d. Komisijos ataskaitą dėl mažų vaikų priežiūros paslaugų plėtojimo siekiant didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje ir užtikrinti dirbančių tėvų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, taip pat tvarų ir įtraukų augimą Europoje (Barselonos tikslai) (COM(2018)0273),

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo mėn. devintąją ataskaitą dėl ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos,

– atsižvelgdamas į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę „Naujo pagalbos modelio pagyvenusiems žmonėms

---

10 OL L 132, 2023 5 17, p. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.

11 OL L, 2024/2831, 2024 11 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj.

kūrimas. COVID-19 pandemijos pamokos“[12],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 15 d. rezoliuciją „Priežiūros paslaugos ES siekiant užtikrinti didesnę lyčių lygybę“[13],

– atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 10 d. rezoliuciją „2020 m. metinis pranešimas dėl lyčių aspekto integravimo Europos Parlamente“[14],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. sausio 21 d. rezoliuciją „Lyčių aspektu grindžiamas požiūris COVID-19 krizės metu ir pokriziniu laikotarpiu“[15],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto bei Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto bendrus svarstymus pagal Darbo tvarkos taisyklių 59 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto ir į Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto pranešimą (A10-0083/2026),

A. kadangi lyčių lygybė yra viena pamatinių ES vertybių; kadangi lyčių aspektas ir tarpsektorinis požiūris turėtų būti diegiami ir integruojami visų sričių ES politikoje;

B. kadangi Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane nustatytos konkrečios iniciatyvos dėl įgyvendinimo principų, kurie yra labai svarbūs kuriant stipresnę socialinę Europą teisingai pertvarkai ir atsigavimui užtikrinti, įskaitant ilgalaikei priežiūrai skirtą principą;

C. kadangi priežiūra apima tiek formaliąją, tiek neformaliąją priežiūrą; kadangi formalioji priežiūra reiškia priežiūros darbą, atliekamą pagal formalias darbo sąlygas, o neformalioji priežiūra reiškia priežiūros darbą, atliekamą asmens socialinėje aplinkoje, ir paprastai, nors ir ne visada, yra nemokama; kadangi todėl sąvoka „prižiūrintysis asmuo“, kaip bendrai sutarta, apima visų formų formaliąją ir neformaliąją priežiūrą; kadangi priežiūros darbas yra įvairių formų, įskaitant vaiko priežiūrą, ilgalaikę priežiūrą, sveikatos priežiūrą ir asmenines paslaugas; kadangi formaliosios ir neformaliosios priežiūros paslaugas daugiausia teikia moterys; kadangi neformaliąją priežiūrą teikiantys asmenys prižiūri lėtinėmis ligomis sergančius asmenis, asmenis su negalia, silpnos sveikatos asmenis ar kitų ilgalaikių sveikatos ar priežiūros poreikių turinčius asmenis ne pagal formaliosios priežiūros sistemą;

D. kadangi priežiūros visuomenė pripažįsta, kad priežiūra yra esminė ekonomikos ir visuomenės veikimo sąlyga; kadangi priežiūros darbas

---

12 OL C 194, 2022 5 12, p. 19.
13 OL C 363, 2020 10 28, p. 80.
14 OL C 347, 2022 9 9, p. 139.
15 OL C 456, 2021 11 10, p. 191.

turėtų būti vertinamas ir juo turėtų vienodai dalytis vyrai ir moterys, kartu visų pirma pripažįstant teisę gauti priežiūrą, kaip nustatyta Europos socialinių teisių ramstyje; kadangi įperkamos, kokybiškos ir į asmenį orientuotos ilgalaikės priežiūros teikimas yra teisės į sveikatą, kuri yra viena pagrindinių teisių, dalis; kadangi šis teisėmis grindžiamas požiūris atspindi vykstantį pokytį priežiūros paslaugų teikimo srityje, pereinant prie paslaugų, kuriomis gerbiamas asmenų, kuriems reikalinga priežiūra, savarankiškumas, orumas ir įtrauktis visais gyvenimo etapais, teikimo, visų pirma atsižvelgiant į tai, kokį poveikį visuomenės senėjimas šiuo metu daro visuomenei; kadangi formaliosios ilgalaikės priežiūros sektorius tebėra grindžiamas stacionarinės globos paslaugų teikimu, nors labiau tikėtina, kad asmenų, kuriems reikalinga priežiūra, teisė į nepriklausomumą geriau užtikrinama priežiūra namuose ir bendruomenine globa;

E. kadangi ES 8 proc. vyresniems nei 65 metų asmenims, t. y. daugiau kaip 7 mln. asmenų, teikiama neformalioji priežiūra, o 75 metų ir vyresnių asmenų grupėje šis skaičius siekia 11 proc.; kadangi šie Europoje vykstantys demografiniai pokyčiai turės didelį poveikį priežiūros poreikiams ir priežiūros paslaugų valdymui; kadangi neišsprendus šios problemos laikantis lyčiai atžvalgaus požiūrio, gali būti pakenkta moterų dalyvavimui darbo rinkoje, o tai savo ruožtu padidintų lyčių nelygybę ir kiltų pavojus vyresnio amžiaus asmenų, vaikų ir šeimų gerovei; kadangi, visuomenei senėjant, labai svarbu į priežiūrą integruoti žmogaus teisėmis grindžiamą ir į asmenį orientuotą požiūrį, kuriuo užtikrinamas visų dalyvavimas; kadangi politikos pokyčiai kartu su demografinėmis tendencijomis vis labiau skatina vyresnio amžiaus žmonių priežiūrą namuose; kadangi daugelį vyresnio amžiaus žmonių ir asmenų su negalia poreikių galima patenkinti teikiant bendruomeninę globą, pvz., asmeninę pagalbą ir finansinę paramą būstui;

F. kadangi kaimo, atokiose ir salų vietovėse bei atokiausiuose regionuose trūksta pakankamų ar tinkamų socialinės priežiūros ir paramos paslaugų, o tai gali padidinti ekonominius ir socialinius iššūkius, su kuriais jie jau gali susidurti; kadangi galimybė naudotis šiomis paslaugomis tose vietovėse tebėra iššūkis, atsižvelgiant į jų gyventojų skaičiaus mažėjimą ir senėjimą, taip pat junglumo ir infrastruktūros trūkumą; kadangi tai gali prisidėti prie mažesnio šių vietovių, kaip vietos gyventi ir dirbti, patrauklumo; kadangi tai neproporcingai veikia moteris, kurios susiduria su papildomais sunkumais bandydamos suderinti darbą ir asmeninį gyvenimą; kadangi šiose vietovėse trūksta bendrosios praktikos gydytojų ir specializuotos bei skubiosios priežiūros, todėl atsiranda vadinamosios medicinos dykros; kadangi padidinus prieinamumą prie kokybiškos socialinės priežiūros gali pagerėti šiose vietovėse gyvenančių asmenų gyvenimo kokybė ir ekonominė gerovė; kadangi socialinės ekonomikos subjektai teikia esmines bendruomeninės globos paslaugas, kuriomis didinama priežiūros įtrauktis, įperkamumas ir kokybė, ypač nepakankamai aptarnaujamose, kaimo, atokiose ir salų vietovėse bei atokiausiuose regionuose, kartu

reaguojant į teritorinius poreikius;

G. kadangi tiek formalioji, tiek neformalioji priežiūra dažnai yra nematoma ir nepakankamai vertinama socialiniu ir ekonominiu atžvilgiu, o darbo užmokestis ilgalaikės priežiūros ir kitų socialinių paslaugų srityje yra 21 proc. mažesnis už ES vidurkį[16]; kadangi dažnai sunku įvertinti formaliosios ir neformaliosios priežiūros pridėtinę vertę visuomenei, o tokią priežiūrą teikiantys asmenys nėra tinkamai pripažįstami, vertinami ar remiami, todėl jiems tenka papildoma fizinė ir psichologinė našta; kadangi formaliąją ir neformaliąją priežiūrą teikiantys asmenys yra itin svarbūs siekiant užtikrinti Europos sveikatos ir priežiūros sistemų tvarumą;

H. kadangi didelę dalį ekonominės lyčių nelygybės galima paaiškinti skirtumais pagal lytį priežiūros paslaugų srityje ir nepakankamu profesionalios priežiūros sektoriaus, kuriame dirba daug daugiau moterų nei vyrų, vertinimu;

I. kadangi geros darbo sąlygos priežiūros sektoriuje atlieka svarbų vaidmenį teikiant kokybiškas priežiūros paslaugas;

J. kadangi kokybiškos vaikų priežiūros įstaigų buvimas, prieinamumas ir įperkamumas yra labai svarbūs, kad žmonės, ypač moterys, turinčios priežiūros pareigų, galėtų dalyvauti darbo rinkoje;

K. kadangi apskaičiuota, kad neformaliajai priežiūrai skirtas laikas Europoje siekė 39 mlrd. valandų per metus, o tai atitinka maždaug 576 mlrd. EUR ekonominę vertę, t. y. apie 3,63 proc. Europos bendrojo vidaus produkto (BVP)[17]; kadangi skirtingų formų neformalioji priežiūra, pradedant kasdiene parama teikiant asmeninę priežiūrą ir baigiant retkarčiais teikiama pagalba atliekant namų ūkio užduotis, nėra tinkamai pripažįstama ir vertinama; kadangi tokią priežiūrą neproporcingai dažnai teikia moterys, o tai didina lyčių skirtumus ir riboja jų galimybes dirbti oficialų darbą, ypač jaunesniems neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims; kadangi vaiko priežiūros pareigų skirtumas išlieka vienu svarbiausių iššūkių jauniems tėvams ES, kurio poveikį labiausiai jaučia moterys, pavėlinusios savo grįžimą į darbą;

L. kadangi skaitmeninės inovacijos ir skaitmeninių sveikatos priemonių naudojimas gali gerokai pagerinti kokybę ir prieinamumą, ypač kaimo, atokiose ir salų vietovėse bei atokiausiuose regionuose, todėl turėtų būti aktyviai skatinami ir remiami; kadangi didėjantis skaitmeninių platformų vaidmuo priežiūros sektoriuje daro poveikį

---

16 EUROFOUND, 2021 m.

17 Peña-Longobardo LM, Oliva-Moreno J., „The Economic Value of Non-professional Care: A Europe-Wide Analysis“, International Journal of Health Policy and Management, 2022;11(10); Pasaulio sveikatos organizacija, Europa „Shining light on women’s contributions: celebrating their role in informal care“, 2024.

lytims, nes kyla rizika, kad esama nelygybė padidės;

M. kadangi 88,2 proc. formaliosios priežiūros darbo jėgos sudaro moterys[18], o tai rodo, kad priežiūros ir namų ūkio pareigų psichologinė ir organizacinė našta ir toliau daugiausia tenka moterims;

N. kadangi moterys prisiima didžiąją dalį neformaliosios priežiūros pareigų (apskaičiuota, kad 80 proc.);

O. kadangi dėl to didėja nuolatinis atotrūkis tarp vyrų ir moterų visoje ES, ryškėja vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumas ir yra ribojamos moterų galimybės dalyvauti darbo rinkoje ir viešajame gyvenime bei pasiekti ekonominę nepriklausomybę; kadangi dėl nuolatinio atotrūkio tarp lyčių, įskaitant 10 proc. vyrų ir moterų užimtumo skirtumą[19], 12 proc. darbo užmokesčio skirtumą[20] ir 25 proc. vyrų ir moterų pensijų skirtumą[21] bei kitus veiksnius, kaip antai priežiūrai skiriamą laiką, moterys atsiduria pažeidžiamoje padėtyje; kadangi, nepaisant didesnio informuotumo apie vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumus, tikras kultūrinis perėjimas prie nemokamo priežiūros darbo vienodo pasidalijimo tebėra tolimas; kadangi dėl nuolatinių lyčių stereotipų priežiūros lūkesčiai daugiausia siejami su moterimis ir mergaitėmis ir jie stiprinami internetinėmis socialinės žiniasklaidos priemonėmis; kadangi kultūriniai pokyčiai, informuotumo didinimo kampanijos ir švietimo iniciatyvos, kuriomis propaguojamos bendros priežiūros pareigos, gali sudaryti moterims sąlygas lygiomis teisėmis dalyvauti visuomenės gyvenime ir užtikrinti, kad mergaitės galėtų laisvai siekti savo užmojų joms neužkraunant neproporcingų priežiūros pareigų; kadangi dėl šio vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo reikia imtis priemonių, kuriomis būtų skatinamas vyrų dalyvavimas šiame sektoriuje ir teisingiau paskirstyta atsakomybė; kadangi, remiantis Europos lyčių lygybės instituto 2024 m. lyčių lygybės indeksu, priežiūros veiklos ES vidurkis yra 78,7 punkto, o tai rodo nuolatinius lyčių skirtumus nemokamo namų ruošos darbo, vaiko priežiūros ir ilgalaikės priežiūros srityse[22]; kadangi priežiūros darbuotojai visoje Europoje senėja ir susiduria su įdarbinimo ir darbo išlaikymo sunkumais;

P. kadangi dėl to, palyginti su vyrais, moterys per savo gyvenimą nemokamai priežiūrai paskiria papildomai šešerius metus[23];

Q. kadangi moterys atlieka svarbų vaidmenį priežiūros sektoriuje, ir net patekusios į darbo rinką jos ir toliau būna pirmosios atsakingos už namų ūkio ir priežiūros darbus; kadangi reikia atlikti laiko sąnaudų

---

18 Europos Komisija, Europos priežiūros strategija, 2022.
19 Europos Komisija, „The gender pay gap situation in the EU“, 2024.
20 Europos Komisija, „The gender pay gap situation in the EU“, 2023.
21 Europos lyčių lygybės institutas „Gender Equality Index“, 2025.
22 Europos lyčių lygybės institutas, 2024.
23 Gyventojų informacijos biuras, 2023.

tyrimus, daugiausia dėmesio skiriant priežiūros ir namų ruošos darbų laiko paskirstymo įvertinimui; kadangi dėl priežiūros pareigų maždaug 7,7 mln. moterų nedalyvauja darbo rinkoje, palyginti su vos 450 000 vyrų[24]; kadangi kai kurios moterys dėl naštos, susijusios su neformaliosios priežiūros pareigų vykdymu, negali visiškai įsilieti į darbo rinką; kadangi netolygus neapmokamo priežiūros darbo pasiskirstymas trukdo moterims įsidarbinti visą darbo dieną ir dar labiau didini vyrų ir moterų pajamų skirtumą[25], dėl to joms mažėja karjeros galimybių arba jos netgi priima pasiūlymus dėl žemesnio įgūdžių lygio darbo, todėl prarandamos pajamos ir didėja vyrų ir moterų pensijų skirtumas; kadangi šis žalingas poveikis yra glaudžiai susijęs su teikiamos priežiūros intensyvumu ir priežiūros pareigų trukme; kadangi dėl priežiūros pareigų užimtumo galimybės ypač apribojamos vienišoms motinoms; kadangi vienišos motinos ir vieniši tėvai sudaro 12,4 proc. ES namų ūkių su vaikais; kadangi nepilnose šeimose taip pat yra neproporcingai daug moterų – 85 proc.[26]; kadangi iš 42,8 mln. ES darbingo amžiaus asmenų su negalia dirba tik pusė; kadangi tai visų pirma pasakytina apie moteris su negalia – visą darbo dieną dirba tik 21 proc. jų[27];

R. kadangi dėl dvigubos priežiūros ir darbo naštos stipriai sumažėja prižiūrinčiųjų asmenų laikas laisvalaikiui ir rūpinimui savimi, todėl nemokamos priežiūros atveju kyla daug didesnė (tėvų) išsekimo rizika; kadangi galimybė naudotis reprodukcinės sveikatos paslaugomis ir nėštumo nutraukimo paslaugomis gali padėti tėvams planuoti šeimą ir sumažinti stresą, kurį sukelia netikėtas nėštumas;

S. kadangi Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyva keliose valstybėse narėse nėra pilnai įgyvendinta; kadangi jos nuostatų dėl prižiūrinčiųjų asmenų teisės į penkių darbo dienų per metus atostogas nepakanka, kad būtų suteikta tinkama priežiūra arba organizuojama formalioji priežiūra, ir netaikomos tos pačios atlyginimo ir pajamų rėmimo apsaugos priemonės kaip kitų rūšių atostogoms dėl šeiminių priežasčių;

T. kadangi yra sveikintinas pranešimas, kad Komisija iki 2028 m. įvertins Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvos įgyvendinimą;

U. kadangi galimybė naudotis įperkamomis, kokybiškomis formaliosios priežiūros paslaugomis yra labai svarbi siekiant užtikrinti, kad priežiūra būtų tikras pasirinkimas, remti prižiūrinčiuosius asmenis ir

---

24 Europos lyčių lygybės institutas, Lyčių nelygybė priežiūros ir darbo užmokesčio srityje ES.

25 European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound), European Quality of Life Survey 2016 Quality of life, quality of public services, and quality of society, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2018.

26 Šaltinis: Eurostatas, 2023: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Young_people_-_family_and_society.

27 2024 m. lyčių lygybės indeksas.

mažinti priežiūros intensyvumą bei prižiūrintiesiems asmenims tenkančią naštą, pabrėžiant, kad tokios paslaugos gali padėti padidinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje, užtikrinti didesnę lyčių lygybę ir darbo jėgos įvairovę, skatinti ekonominę nepriklausomybę ir mažinti priklausomybę nuo socialinės apsaugos, o tai lemtų tvaresnį ekonomikos augimą;

V. kadangi EUROFOUND duomenys[28] rodo, kad priežiūros darbuotojams kyla didesnė psichikos sveikatos problemų rizika dėl darbo keliamos didelės emocinės apkrovos ir neigiamo socialinio elgesio darbe poveikio;

W. kadangi šie duomenys taip pat rodo, kad socialinė izoliacija yra vienas iš didžiausių iššūkių, su kuriais susiduria neformaliąją priežiūrą teikiantys asmenys, o intensyvios ar daugialypės priežiūros pareigų turintys asmenys susiduria su didesne skurdo, socialinės atskirties, vienišumo ir psichikos bei fizinės sveikatos problemų rizika; kadangi neformaliosios priežiūros pareigos taip pat gali trukdyti prižiūrintiesiems asmenims naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis;

X. kadangi šeimos nario, sergančio sekinančia liga, pavyzdžiui, vėžiu ar atmintį pažeidžiančiomis ligomis, priežiūra neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims užkrauna neproporcingą fizinę ir psichologinę naštą, kuri dažnai suintensyvėja sergančiojo gyvenimo pabaigoje[29];

Y. kadangi ES ir valstybės narės vis dar nepakankamai pripažįsta, vertina ir finansuoja priežiūros sektorių, todėl nuolat trūksta darbuotojų, nepaisant to, kad, remiantis skaičiavimais, šis sektorius gali sukurti 8 mln. papildomų darbo vietų[30]; kadangi viešosiomis investicijomis į priežiūros paslaugas teigiamai prisidedama prie lyčių lygybės ir mažinami užimtumo skirtumai; kadangi socialinės ekonomikos subjektai dėl jiems būdingų dalyvaujamojo valdymo formų padeda gerinti darbo sąlygas priežiūros sektoriuje;

Z. kadangi susiduriama su sunkumais į priežiūros sektorių pritraukiant jaunų darbuotojų[31];

AA. kadangi nepakankamos investicijos į priežiūros paslaugas daro neproporcingai didelį poveikį moterims ir mergaitėms, kurioms tenka daugiausia nemokamos priežiūros pareigų; kadangi nustačius priežiūros paslaugų kokybės standartus tiesiogiai padidėtų moterų ekonominė nepriklausomybė ir mergaičių lygios galimybės švietimo ir užimtumo srityje ir būtų užtikrinta, kad priežiūros standartai būtų

---

28 EUROFOUND , Unpaid care in the EU, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2025.

29 Europos lyčių lygybės institutas „Gender Equality Index 2019: Work-life balance“.

30 Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas, 2023 m.

31 EUROFOUND mokslinis tyrimas „Measures to tackle labour shortages: Lessons for future policy“, 2023.

lyčių lygybės užtikrinimo priemonė moterims ir mergaitėms;

AB. kadangi didelę šios darbo jėgos dalį sudaro moterys iš ES nepriklausančių šalių, kurios dažnai dirba nesąžiningomis darbo sąlygomis;

AC. kadangi daugelis priežiūros ir namų ūkio darbuotojų Europoje yra migrantės moterys, kurių padėtis yra labai nesaugi ir kurios patiria sąveikinę diskriminaciją dėl tautybės, rasės ar etninės kilmės, lyties, socialinės ir ekonominės padėties bei gyventojo statuso; kadangi šie migrantai kompensuoja viešosios ir įperkamos priežiūros trūkumą ES ir su jais nėra vienodai elgiamasi, kalbant apie jų socialines teises ir galimybę turėti tinkamas darbo sąlygas;

AD. kadangi norint sėkmingai įgyvendinti Europos priežiūros strategiją būtina stebėsena, skaidrumas ir sinergija tarp ES ir nacionalinio finansavimo, mokslinių tyrimų ir politikos, taip pat atitinkamų formaliąją ir neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims atstovaujančių organizacijų įtraukimas;

AE. kadangi kokybiškos priežiūros paslaugų teikimas priklauso nuo pakankamai didelės ir gerai parengtos darbo jėgos, deramų darbo sąlygų ir pajamų; kadangi siekiant padidinti šio sektoriaus profesionalumą yra ypač svarbu investuoti į priežiūros darbuotojų aukštos kokybės profesinį rengimą, mokymą ir kvalifikacijos kėlimo galimybes, kartu tinkamai pripažįstant įgūdžius;

AF. kadangi sukūrus Europos priežiūros susitarimą, nustačius minimalųjį darbo užmokestį ir galimybę naudotis kokybiškomis nemokamomis viešosiomis paslaugomis būtų prisidėta prie skurdo mažinimo ir vyrų ir moterų priežiūros pareigų, darbo užmokesčio ir pensijų skirtumo mažinimo;

AG. kadangi išskaidyti duomenys ir kokybės rodikliai galėtų pagerinti priežiūros stebėseną; kadangi vadinamoji nematoma priežiūra reiškia, kad atliekant apklausas lieka nenustatyta daug neformaliąją priežiūrą teikiančių asmenų, o duomenų apie jaunus prižiūrinčiuosius asmenis (jaunesnius nei 18 metų) ypač trūksta; kadangi apskaičiuota, kad beveik ketvirtadalis 15–17 metų asmenų Europos Sąjungoje teikia nemokamą vaikų priežiūrą, o 8–24 proc. jų užsiima ilgalaike priežiūra; kadangi tarp jaunų prižiūrinčiųjų asmenų yra pernelyg daug moterų ir mergaičių[32];

AH. kadangi 2026 m. kovo 5 d. paskelbtoje 2026–2030 m. lyčių lygybės strategijoje nurodyta, kad Europos priežiūros strategija bus išplėtota į Europos priežiūros susitarimą, kuris turi būti pasiektas 2027 m.;

Priežiūra skaičiais

---

32 EUROFOUND, Unpaid care in the EU, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2025.

1. pabrėžia, kad apie 6,2 mln. žmonių[33] ES dirba oficialiosios priežiūros darbuotojais, o daugiau kaip 53 mln. žmonių[34] savo socialinėje aplinkoje atlieka neformaliosios, dažnai nemokamos priežiūros darbą, pvz., sergantiems ar vyresnio amžiaus šeimos nariams arba šeimos nariams su negalia; pažymi, kad neformalioji priežiūra sudaro 30–85 proc. viso priežiūros darbo[35];

2. pabrėžia, kad formaliosios priežiūros darbas dažnai yra nepripažįstamas, jam būdingos mažų garantijų darbo sąlygos ir fizinė bei emocinė įtampa, darbo užmokestis ilgalaikės priežiūros ir kitų socialinių paslaugų srityje yra 21 proc. mažesnis už vidurkį[36], o moterys uždirba vidutiniškai 20 proc. mažiau nei vyrai[37]; pabrėžia, kad apie 60 proc. neformaliosios priežiūros darbo atlieka moterys[38]; pažymi, kad maždaug 32 mln. moterų kiekvieną savaitę teikia neformaliąją priežiūrą[39] ir per savaitę atlieka vidutiniškai 17 valandų neapmokamo darbo;

3. pažymi, kad neoficialių namų ruošos ir priežiūros darbų ekonominė vertė visame pasaulyje sudaro 10–39 proc. BVP[40];

4. pažymi, kad nevienodas neformaliosios priežiūros darbo pasidalijimas atspindi nevienodą apmokamo darbo pasidalijimą; pažymi, kad ES visą darbo dieną dirba 44 proc. moterų, palyginti su 58 proc. vyrų[41];

5. pabrėžia, kad šis nevienodas priežiūros pareigų pasiskirstymas tarp vyrų ir moterų – vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumas – turi pasekmių vyrų ir moterų darbo užmokesčio ir pensijų skirtumui; šiuo atžvilgiu pabrėžia, jog apskaičiuota, kad 2024 m. ES vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas siekė 38 proc.[42]; pažymi, kad 2025 m. ES 65 metų ir vyresnių vyrų ir moterų pensijų skirtumas buvo 25 proc.[43];

---

33 Europos profesinio mokymo plėtros centras, 2023.
34 EUROFOUND, „Unpaid care in the EU“.
35 Europos Komisija, Long-term care report (Ilgalaikės priežiūros ataskaita), 2021.
36 EUROFOUND, „Wages in long-term care and other social services 21% below average“.
37 Pasaulio sveikatos organizacija, „Shining light on women’s contributions: celebrating their role in informal care“.
38 Eurocarers, 2021.
39 Pasaulio sveikatos organizacija, „Shining light on women’s contributions: celebrating their role in informal care“.
40 JT Moterys, „Redistribute unpaid work“, 2021.
41 Europos lyčių lygybės institutas. ES moterų etato ekvivalento užimtumo lygis yra 44 proc., o vyrų – 59 proc. ***Darbo valandos pagal etato ekvivalento užimtumo lygį vertinamos palyginamai, nors žmonės gali dirbti skirtingą valandų skaičių per savaitę.
42 Europos Parlamentas, „Vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo problemos sprendimas: galima pridėtinė Europos vertė“.
43 Europos lyčių lygybės institutas „Gender Equality Index“.

6. pabrėžia, kad iš 49 mln. ES formaliosios priežiūros darbuotojų moterys sudaro 76 proc., t. y. 93 proc. vaiko priežiūros darbuotojų ir mokytojų padėjėjų[44], 86 proc. asmens priežiūros darbuotojų sveikatos priežiūros paslaugų srityje ir namų ūkiuose ir 95 proc. namų ūkio darbuotojų[45];

7. atkreipia dėmesį į tai, kad yra svarbu asmeninių ir namų ūkio paslaugų sektorių pripažinti ir plėtoti kaip esminį sektorių, nes jis apima visą namų ūkyje atliekamą priežiūros darbą, įskaitant tiesioginę priežiūrą (vaiko priežiūrą, ilgalaikę priežiūrą, vyresnio amžiaus asmenų ir asmenų su negalia priežiūrą, kai prižiūrintysis asmuo gyvena kartu) ir netiesioginę priežiūrą (maisto gaminimą, lyginimą, valymą, sodininkystę, atsilikimo mažinimo užsiėmimus); pabrėžia, kad reikia pripažinti ir remti asmeninių ir namų ūkio paslaugų sektoriaus darbuotojus bei investuoti į juos; pažymi, kad šiomis paslaugomis „remiama asmenų ir šeimų gerovė namuose, įskaitant vaiko priežiūrą, ilgalaikę vyresnio amžiaus asmenų ir asmenų su negalia priežiūrą, valymą, namų remontą, mokymosi pagalbą, sodininkystę ir IRT paramą“[46]; pabrėžia, kad ES yra apie 6,8 mln.[47] nedeklaruotų darbuotojų, teikiančių priežiūros paslaugas (2,1 mln.) arba tiesiogiai dirbančių namų ūkyje (4,7 mln.), iš kurių 90 proc. yra moterys, kurių dauguma yra vidutinio amžiaus ir ne ES pilietės, kurios dažnai dirba ne visu pajėgumu[48]; primena, kad nedeklaruotų darbuotojų skaičius asmeninių ir namų ūkio paslaugų sektoriuje siekia 9,2 mln.[49];

8. atkreipia dėmesį į tai, kad EUROFOUND tyrimų rezultatai rodo, jog ilgalaikės priežiūros srityje tiek moterų, tiek vyrų atveju pastebimas perėjimas prie intensyvesnės priežiūros: 2024 m., palyginti su 2014 m., vis daugiau neapmokamų prižiūrinčiųjų asmenų nurodo, kad priežiūrai skiria daugiau nei 20 valandų per savaitę. pažymi, kad

---

44 Eurostatas, „Childcare workers and teachers’ aides in the EU in 2020“ („Vaikų priežiūros darbuotojai ir mokytojų padėjėjai ES 2020 m.“).

45 Europos politikos centro tyrimas „Gender equality: Who cares? Do you?“ („Lyčių lygybė: kam rūpi? Jums rūpi?“) 2022.

46 Europos darbo institucija, 2021.

47 EUROFOUND, „Undeclared care work in the EU: Policy approaches to a complex socioeconomic challenge“. Naujausi skaičiavimai rodo, kad visoje ES priežiūros ar namų ūkio paslaugas teikia 6,8 mln. nedeklaruotų darbuotojų, o konkrečiai priežiūros sektoriuje – 2,1 mln. tokių darbuotojų.

48 EUROFOUND, „Undeclared care work in the EU: Policy approaches to a complex socioeconomic challenge“.

49 EUROFOUND, „Undeclared care work in the EU: Policy approaches to a complex socioeconomic challenge“. 7 puslapis: Naujausi skaičiavimai rodo, kad visoje ES priežiūros ar namų ūkio paslaugas teikia 6,8 mln. nedeklaruotų darbuotojų: 2,1 mln. konkrečiai priežiūros sektoriuje ir 4,7 mln. – tiesiogiai namų ūkyje. Taikant platesnę apibrėžtį, nedeklaruotų darbuotojų skaičius asmeninių ir namų ūkio paslaugų sektoriuje siekia 9,2 mln.

ši tendencija ypač akivaizdi intensyviausios priežiūros kategorijoje (daugiau kaip 51 valanda per savaitę), kurioje pastebimas žymus skaičiaus padidėjimas tiek tarp vyrų, tiek tarp moterų; atkreipia dėmesį į tai, kad moterys visais laikotarpiais nuosekliai praneša apie intensyvesnę priežiūrą, palyginti su vyrais, o tai atspindi jų neproporcingą dalyvavimą teikiant neapmokamą priežiūrą;

9. pažymi, kad netinkamos priežiūros sistemos yra viena iš pagrindinių kliūčių siekiant panaikinti lyčių nelygybę darbo rinkose visame pasaulyje[50]; pabrėžia poreikį spręsti darbo sąlygų klausimus, kad visą darbo dieną dirbantys asmenys galėtų derinti darbą su priežiūros pareigomis, taikant lanksčius darbo laiko modelius ar kitokią darbo organizavimo formą, taip pat užtikrinant kokybiškų priežiūros paslaugų prieinamumą ir pasiekiamumą, ir skatinti darbo aplinką, kurioje būtų propaguojamos tėvystės atostogos, skatinant lygiateisį priežiūros pareigų pasiskirstymą tarp porų; pabrėžia, be kita ko, darbdavių vaidmenį šioje srityje;

10. pabrėžia, kad reikia panaikinti vyrų ir moterų užimtumo skirtumą sprendžiant diskriminacijos užimtumo srityje problemą ir kuriant šeimai palankias darbo vietas, įgyvendinti strategijas, kuriomis būtų gerinamos lanksčios darbo sąlygos ir kitos priemonės, ir mažinti kliūtis, trukdančias tėvams pasinaudoti vaiko priežiūros, tėvystės ar prižiūrinčiojo asmens atostogomis, kartu aktyviai skatinant vienodo moterų atstovavimo kultūrą; pabrėžia, kad kartu turi būti vykdoma socialinė ir kultūrinė formaliosios priežiūros, ypač vaikų priežiūros, destigmatizacija;

11. atkreipia dėmesį į tai, kad siekiant panaikinti vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumą, reikia tuo pačiu metu spręsti kultūrinių kliūčių ir tradicinių lyčių vaidmenų klausimus įvairiose gyvenimo srityse;

12. pažymi, kad numatoma, jog viešosios išlaidos ilgalaikei priežiūrai iki 2050 m. padidės iki 1,7 proc. BVP, palyginti su 0,8 proc. BVP 2022 m.[51]; pabrėžia, kad turi būti užtikrintas tinkamas ir tvarus finansavimas[52];

13. pabrėžia, kad iki 2070 m. beveik 30 proc. ES gyventojų bus 65 metų ar vyresni[53], o tai kartu su kitais veiksniais, pvz., ilgesne tikėtina

---

50 Pasaulio ekonomikos forumas, Global Gender Gap Report (Pasaulinės lyčių nelygybės ataskaita), 2023.

51 2022 m. rugsėjo 7 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridėtas prie Komisijos pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl galimybės naudotis įperkamomis kokybiškomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis, (SWD(2022)0441).

52 2022 m. rugsėjo 7 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridėtas prie Komisijos pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl galimybės naudotis įperkamomis kokybiškomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis, (SWD(2022)0441).

53 Europos Komisija, 2021 m. visuomenės senėjimo ataskaita.

gyvenimo trukme ir didėjančiais asmenų su negalia priežiūros poreikiais, gali lemti didesnę priežiūros paslaugų paklausą, todėl bus daromas didelis spaudimas sveikatos ir gerovės sistemoms, o žmonių, kuriems reikalinga ilgalaikė priežiūra, skaičius turėtų padidėti nuo 30,8 mln. 2019 m. iki 38,1 mln. 2050 m.[54]; pažymi, kad dabartiniai poreikiai jau kelia sunkumų: vienas iš penkių asmenų, kuriems reikalinga ilgalaikė priežiūra, negali gauti tokių paslaugų dėl finansinių sunkumų[55];

Priežiūros visuomenės kūrimas

14. mano, kad priežiūros visuomenėje pripažįstamas esminis tiek formaliosios, tiek neformaliosios priežiūros visais gyvenimo etapais vaidmuo ir priežiūra įtraukiama į jos politikos sritis, apimant visų rūšių priežiūrą, kurią daugiausia teikia moterys, įskaitant ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą bei ilgalaikę priežiūrą;

15. atkreipia dėmesį į tai, kad galimybė gauti sveikatos priežiūros paslaugų yra viena pagrindinių teisių; pabrėžia, kad siekiant užtikrinti vienodą prieigą, labai svarbu investuoti į aukštos kokybės priežiūros paslaugas; pabrėžia, kad išliekančios kliūtys gauti priežiūrą yra neatsiejamai susijusios su nepakankamomis investicijomis į ilgalaikę priežiūrą; pažymi, kad moterys ir mergaitės kaimo ir atokiose vietovėse bei atokiausiuose regionuose, įskaitant salas, susiduria su didesne priežiūros paslaugų stokos ir paslaugų neprieinamumo rizika; ragina imtis pritaikytų priemonių, pvz., mobiliųjų vaikų priežiūros ir vyresnio amžiaus asmenų priežiūros paslaugų, skaitmeninių sprendimų ir paskatų priežiūros specialistams likti kaimo vietovėse arba į jas grįžti;

16. mano, kad priežiūros pareigos neturėtų neproporcingai tekti moterims ir kad valstybės narės turėtų skatinti vienodą vyrų ir moterų dalyvavimą vaiko ir vyresnio amžiaus asmenų priežiūros, ilgalaikės priežiūros ir šeimos narių su negalia, taip pat visų kitų neformaliosios priežiūros pareigų srityse;

17. remia lyčių lygybę priežiūros pareigų srityje skatinant vienodą priežiūros pareigų pasidalijimą, užtikrinant galimybę naudotis kokybiškomis, įperkamomis ir prieinamomis priežiūros paslaugomis, suteikiant vaiko priežiūros atostogas ir užtikrinant vienodą darbo užmokestį, siūlant lanksčias darbo sąlygas ir garantuojant sąžiningas darbo sąlygas teikiant paramą darbo vietoje, įdarbinimo sistemomis ir priemonėmis, kuriomis remiamas priežiūros darbas namuose;

---

54 Europos Komisija, 2021 m. visuomenės senėjimo ataskaita.

55 Europos Parlamentas, „Vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo problemos sprendimas:galima pridėtinė Europos vertė“, p. 6, 2025. „Apskaičiuota, kad vienas iš penkių asmenų (19 proc.), kuriems reikia ilgalaikės priežiūros paslaugų, negalėjo jomis naudotis. Pagrindinė priežastis tiek vyrams, tiek moterims buvo paslaugų neįperkamumas.“

18. ragina rengti vyrams skirtas informuotumo didinimo kampanijas, kuriomis vyrai būtų skatinami prisiimti vienodą priežiūros pareigų dalį, taip sudarant sąlygas aktyvesniam moterų dalyvavimui darbo rinkoje, atsižvelgiant į socialinės žiniasklaidos poveikį, stiprinant kovą su lyčių stereotipais, taip pat švietimo iniciatyvas ir kitas priemones, pvz., skatinant darbo vietos kultūrą, kuria vertinama ir remiama ši priežiūros lygybė; ragina pradėti ES masto informuotumo didinimo kampanijas, kuriomis priežiūros darbui būtų suteikta vertė ir būtų kovojama su tradiciniais lyčių stereotipais;

19. todėl pabrėžia, kad reikalinga tokia vaikų priežiūra, kuri atitiktų prižiūrinčiųjų tėvų poreikius atostogų ir darbo valandomis; pabrėžia, kad svarbu plėtoti įperkamą, prieinamą ir kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, kad tėvams, ypač moterims, būtų lengviau grįžti į darbą; pabrėžia, kad vaiko priežiūros paslaugų trūkumas – kai šeimos išnaudoja savo vaiko priežiūros atostogas, tačiau dar neturi visapusės prieigos prie vaiko priežiūros paslaugų[56] – tebėra vienų iš didžiausių iššūkių tėvams visoje Europoje; atkreipia dėmesį į tai, kad šeimos turi spręsti sudėtingus vaiko priežiūros klausimus neturėdami tinkamos paramos ir dažnai turi priimti sunkius sprendimus dėl darbo, finansų ir priežiūros pareigų;

20. pripažįsta kartų tarpusavio priežiūros indėlį, pvz., kai seneliai reguliariai prižiūri anūkus, tokios priežiūros svarbą ir socialinę vertę, nes šitaip tėvams, ypač motinoms, sudaromos sąlygos dirbti visą darbo dieną;

21. pabrėžia, kad, siekiant užtikrinti tikrą profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, svarbu tinkamai įgyvendinti veiksmingas priemones ir politiką, įskaitant Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvą; ragina Komisiją atidžiai stebėti šios direktyvos įgyvendinimą ir pabrėžia, kad reikia panaikinti vyrų ir moterų darbo užmokesčio ir pensijų skirtumus užtikrinant esamų teisinių sistemų vykdymą ir jų veiksmingumą;

22. ragina valstybes nares neapsiriboti Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvoje numatytomis minimaliomis penkių dienų prižiūrinčiojo asmens atostogomis per metus ir užtikrinti, kad tokios atostogos būtų tinkamai apmokamos ir iš tiesų prieinamos visiems prižiūrintiesiems asmenims;

23. pabrėžia, kad tikslinės priemonės, kuriomis siekiama padėti sukurti lanksčias ir šeimai palankias darbo sąlygas, įskaitant nuotolinį darbą, lanksčias darbo valandas, prižiūrinčiojo asmens atostogas ir galimybes dirbti ne visą darbo dieną, taip pat paskatos ir konkrečios priemonės vaiko priežiūros atostogų politikoje, yra labai svarbios, kad moterys ir vyrai galėtų geriau suderinti profesinį ir asmeninį gyvenimą; pabrėžia teisingo vaiko priežiūros atostogų paskirstymo

---

56 Europos šeimos politikos observatorija, „Childcare Gap In The European Union: A 2025 Overview“.

tėvams svarbą ir poveikį skatinant lyčių lygybę visuomenėje;

24. atkreipia dėmesį į tai, kad priežiūros darbuotojai teikia itin svarbią paramą; pabrėžia, kad teikiant bet kokią prižiūrintiesiems asmenims skirtą paramą turi būti pripažįstamos jų, kaip prižiūrinčiųjų asmenų, teisės ir užtikrinama psichologinė pagalba, laikino atokvėpio paslaugos, sveikatos priežiūros paslaugos ir lanksčios darbo sąlygos (atostogos, darbo valandos, nuotolinis darbas), neprarandant darbo užmokesčio ar teisių suderinti priežiūros pareigų ir darbo; ragina Komisiją ir valstybes nares propaguoti traumų poveikiui atžvalgius ir psichikos sveikatą remiančius metodus priežiūros paslaugų srityje, pripažįstant psichosocialinę riziką tiek darbuotojams, tiek paslaugų gavėjams; pabrėžia, kad šias priemones turi papildyti teisingas priežiūros darbuotojų darbo užmokestis ir socialinė apsauga, kad būtų užtikrintas kokybiškas užimtumas ir pritaikyta parama prižiūrintiesiems asmenims, kurių karjerą sutrikdė sveikatos priežiūros pareigos, siekiant palengvinti jų reintegraciją, finansinę nepriklausomybę ir gerovę;

25. mano, jog svarbu, kad kartu su priemonėmis, numatytomis pagal Europos priežiūros strategiją, visomis šiomis priemonėmis būtų teikiama parama šeimoms ir prižiūrintiesiems asmenims, skatinamas moterų užimtumas ir panaikintas vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumas; pabrėžia, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti vaikų su negalia tėvams, kurie dėl ilgalaikės priežiūros pareigų susiduria su daugialypėmis kliūtimis dalyvauti darbo rinkoje ir siekti finansinės nepriklausomybės; pabrėžia, kad tas pats pasakytina apie negalią turinčius ir lėtinėmis ligomis sergančius giminaičius prižiūrinčius asmenis; atkreipia dėmesį į tai, kad ilgai sergančio giminaičio priežiūra gali būti ilga, intensyvi ir emociškai sunki patirtis, sukelianti didžiulę įtampą neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims; pabrėžia, kad tokiais atvejais reikalinga sveikatos priežiūros specialistų parama; atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu plėtoti politiką, kuria tuo pat metu būtų stiprinamas priežiūros sektorius, užtikrinama galimybė naudotis kokybiškomis bendruomeninėmis priežiūros paslaugomis ir propaguojamas vienodas užmokestis, kad neformalią priežiūrą teikiantys asmenys, ypač moterys, galėtų (re)integruotis į darbo rinką;

26. mano, kad 2028–2034 m. daugiametėje finansinėje programoje ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas priežiūros sektoriui; pabrėžia, kad siekiant remti Europos priežiūros strategijos ir Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą būtina užtikrinti pakankamą finansavimą šioje srityje;

27. atkreipia dėmesį į tai, kad priežiūros visuomenė integruoja įvairius priežiūros modelius, pvz., viešųjų ar privačiųjų paslaugų teikėjų, savarankiškai dirbančių prižiūrinčiųjų asmenų ar tiesiogiai namų ūkiuose dirbančių prižiūrinčiųjų asmenų, ir skatina priežiūros deinstitucionalizavimą priežiūros paslaugas teikiant namuose ar bendruomenėje; pabrėžia bendruomene ir kartų tarpusavio

bendradarbiavimu grindžiamą požiūrį į priežiūrą, kuriuo skatinamas solidarumas, mažinama socialinė izoliacija ir stiprinamas šeimų bei kaimynystės atsparumas; taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu išlaikyti teisę pasirinkti priežiūros modelį, kad būtų išsaugotas tiek prižiūrinčiųjų asmenų, tiek asmenų, kuriems reikalinga priežiūra, orumas, taip pat jų savarankiškumas, nepriklausomumas, gerovė ir įtrauktis į bendruomenę, atsižvelgiant į priežiūros gavėjų poreikius ir siekius ir užtikrinant apsaugą nuo smurto dėl lyties priežiūros įstaigose, įskaitant tinkamą ir individualizuotą paramą neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims; pripažįsta, kad formaliosios ilgalaikės priežiūros sektorius vis dar daugiausia grindžiamas stacionarine globa, nors priežiūra namuose ir bendruomenine priežiūra geriau užtikrinama asmenų, kuriems reikia priežiūros, teisė gyventi savarankiškai; atkreipia dėmesį į skubų poreikį teikti pirmenybę žmogaus poreikiais grindžiamam ir teisėmis pagrįstam požiūriui, sudarant sąlygas žmonėms gauti priežiūrą namuose ir visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime;

28. pabrėžia, kad tikslinės įgūdžių ugdymo, kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo programos ir parama (re)integracijai į darbo rinką niekaip nediskriminuojant moterų, padariusių karjeros pertrauką dėl priežiūros pareigų ir namų ūkio pareigų, yra labai svarbios siekiant remti jų nuolatinį profesinį tobulėjimą ir lygias galimybes darbo rinkoje; be to, pabrėžia, kad šios moterys turi vertingų universaliųjų įgūdžių, reikalingų tolesniam užimtumui ar verslumui šiame sektoriuje; ragina parengti specialias programas ir paramą, skirtas šių įgūdžių vertei pripažinti rengiant mokymus, sertifikavimo sistemas ir paramą verslui kurti, taip padedant joms, kaip vertingos gyvenimo patirties turintiems asmenims, pvz., verslininkėms ir darbo vietų kūrėjoms, reintegruotis į darbo rinką; pabrėžia, kad šie mokymai turi būti prieinami, tinkamai finansuojami ir susieti su kokybiškomis užimtumo galimybėmis;

Priežiūra – ekonomikos pagrindas

29. mano, kad priežiūros ekonomika apima viešojo ir privačiojo sektorių priežiūros darbą, atliekamą mažųjų ir vidurinių įmonių, pilietinės visuomenės ir kitų rūšių organizacijų, socialinės ir solidarumo ekonomikos subjektų, namų ūkių, įskaitant priežiūros paslaugų teikėjus ir gavėjus, taip pat priežiūros paslaugas teikiančių darbdavių ir įstaigų[57]; pabrėžia, kad priežiūros ekonomika turi būti pripažinta viešąja gėrybe ir aukštynkryptės socialinės konvergencijos ramsčiu, ir ją reikia remti stabiliomis investicijomis ir kokybiškų darbo vietų kūrimu;

30. pabrėžia, kad reikia stiprinti ilgalaikės priežiūros paslaugas, visų pirma priežiūrą namuose ir bendruomeninę priežiūrą, ir plėtoti

---

57 Tarptautinė darbo organizacija, https://www.ilo.org/topics-and-sectors/care-economy.

automatizuotas skaitmenines sveikatos stebėsenos technologijas;

31. pripažįsta, kad verslininkės priežiūros sektoriuje susiduria su sisteminėmis kliūtimis gauti kreditą ir investicijų; ragina Komisiją ir valstybes nares parengti specialias paramos programas moterų verslumui priežiūros sektoriuje, įskaitant specialius garantijų fondus, moterims skirtas mentorystės programas ir lengvatinius kriterijus ES; ragina teikti pasiūlymus dėl moterų vadovaujamų įmonių, diegiančių inovacijas priežiūros ekonomikoje;

32. pabrėžia, kad priežiūros ekonomikoje pripažįstama, jog priežiūros darbas yra itin svarbus Europos atsparumui, nes juo sukuriama 11 proc. ES BVP ir šiame sektoriuje dirba daugiau kaip 6 mln. žmonių, kurių dauguma yra moterys[58], ir jis gali padėti sukurti 8 mln. naujų darbo vietų[59], taip pat pripažįstamas neįkainojamas neformaliąją priežiūrą teikiančių asmenų ekonominis indėlis; pažymi, kad vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo ekonominės sąnaudos galėtų siekti apie 147–220 mlrd. EUR per metus, o tyrimai rodo, kad investicijos į formaliosios priežiūros sektorių galėtų duoti teigiamą ekonominę grąžą – bent 4 EUR už kiekvieną į vaiko priežiūrą ar ilgalaikę priežiūrą investuotą eurą[60];

33. atkreipia dėmesį į profesionalios priežiūros sektoriaus teikiamas užimtumo ir ekonomikos augimo galimybes ir pabrėžia, kad investicijos į priežiūrą leidžia neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims labiau integruotis į darbo rinką;

34. ragina valstybes nares parengti vietos ir regionines priežiūros strategijas ir tikslines priemones, skirtas kokybiškoms ir tvarioms darbo vietoms kaimo ir atokiose vietovėse bei atokiausiuose regionuose kurti, taip stiprinant teritorinę sanglaudą ir mažinant darbo rinkos nelygybę; mano, kad visų pirma šiose vietovėse ES finansavimo priemonės galėtų būti panaudotos siekiant remti naujų kokybiškų darbo vietų kūrimą priežiūros sektoriuje, taip sprendžiant gyventojų skaičiaus mažėjimo tam tikrose vietovėse ir darbo jėgos trūkumo problemą; ragina Komisiją ir valstybes nares stiprinti savo paramą ne pelno socialinės ekonomikos įmonėms ir organizacijoms; ragina valstybes nares sudaryti palankesnes sąlygas gauti finansavimą ir didinti socialinės ekonomikos subjektų matomumą, kaip pabrėžta 2021 m. socialinės ekonomikos veiksmų plane;

35. pabrėžia socialinės ekonomikos įmonių ir kooperatyvų svarbą teikiant priežiūros paslaugas vietovėse ar gyventojams, kuriuos tradiciniai viešieji ar privatūs paslaugų teikėjai nepakankamai

---

58 Europos profesinio mokymo plėtros centras, „Care workers: skills opportunities and challenges (atnaujinta 2023 m.)“, https://www.cedefop.europa.eu/en/data-insights/care-workers-skills-opportunities-and-challenges-2023-update.

59 Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas, 2021 m.

60 Organisation internationale du travail, https://www.ilo.org/topics-and-sectors/care-economy.

aptarnauja, ypač kai gaunamas mažas pelnas;

36. pažymi, kad sudarant biudžetą reikia užtikrinti tinkamas investicijas į priežiūrą ir stebėti su lytimi susijusį priemonių arba jų nebuvimo poveikį;

37. pabrėžia, kad būtina užtikrinti priežiūros darbuotojų ir jų atstovų dalyvavimą visuose politikos formavimo etapuose, įskaitant jiems įtaką darančių politikos priemonių kūrimą, įgyvendinimą ir vertinimą;

38. mano, kad ateityje reikia investuoti tiek į formaliąją priežiūrą teikiančių asmenų, tiek į neformaliąją priežiūrą teikiančių asmenų mokymą, įskaitant tikslinį kvalifikacijos kėlimą, ypač skaitmeninių, tarpasmeninių ir su sveikata susijusių įgūdžių srityje, įskaitant fizinio ar psichologinio išnaudojimo riziką priežiūros ir sveikatos priežiūros aplinkoje, taip pat teikti kokybišką, į asmenį orientuotą priežiūrą; primygtinai pabrėžia, kad karjeros valdymo visą gyvenimą srityje pagrindinis vaidmuo tenka kvalifikacijos kėlimui ir perkvalifikavimui, nes priežiūros profesijos keičiasi kintant praktikai, technologijoms ar net priežiūros organizavimui; mano, kad patirties kaupimas turėtų būti labiau vertinamas, geriau pripažįstant įgytą kompetenciją ir kvalifikaciją bei suteikiant daugiau galimybių tęsti mokymąsi; be to, mano, kad turėtų būti skatinamas sertifikavimas siekiant patenkinti kintančius poreikius, visų pirma susijusius su profesinio rengimo ir mokymo diplomų pripažinimu, užtikrinant ilgalaikių perspektyvių turinčias darbo vietas, kuriomis skatinama įtrauktis ir augimas; ragina ES mastu nustatyti būtiniausius priežiūros mokymo programų standartus, kuriais būtų užtikrintas darbuotojų kvalifikacijų pripažinimas, teisių perkeliamumas ir karjeros galimybės;

39. pažymi, kad Europos ekonomika patiria įgūdžių stoką, kurią dar labiau gilina mažėjanti darbo jėga[61]; be to, pažymi, kad tam tikra stoka gali būti siejama su nepakankamu esamų talentų išnaudojimu, kaip matyti iš didelio vyrų ir moterų skirtumo tam tikrose profesijose, arba su konkrečiais iššūkiais, susijusiais su darbo sąlygomis, pvz., mažu darbo užmokesčiu ar patrauklumo stoka;

40. pabrėžia, kad reikia remti internetinių paslaugų ir mokymo plėtojimą, siekiant didinti prižiūrinčiųjų asmenų ir asmenų, kuriems teikiama priežiūra, skaitmeninius gebėjimus, gerinant interneto prieigą ir ryšį, kad būtų padidinta priežiūros kokybė ir pasinaudota technologijomis kokybiškai priežiūrai remti;

41. atkreipia dėmesį į tai, kad neapmokamas priežiūros darbas turi socialinį ir ekonominį poveikį; pabrėžia, kad neapmokamas priežiūros darbas atlieka labai svarbų vaidmenį Europos visuomenėje ir ekonomikoje ir daro poveikį darbo jėgos, ypač moterų, dalyvavimui, prisideda prie nuolatinės lyčių nelygybės užimtumo ir darbo užmokesčio srityje ir daro didelį spaudimą socialinės gerovės,

---

61 Mario Draghi, „Europos konkurencingumo ateitis“, 2024 m.

sveikatos ir ilgalaikės priežiūros sistemoms visose valstybėse narėse; todėl ragina valstybes nares įgyvendinant ankstyvo nustatymo ir prevencijos programas ypatingą dėmesį skirti prižiūrintiesiems asmenims; atkreipia dėmesį į iššūkius, įskaitant socialinio ir ekonominio pobūdžio iššūkius, su kuriais susiduria neformaliąją priežiūrą teikiantys asmenys, daugiausia moterys, atliekančios neapmokamą priežiūros darbą ir susiduriančios su pernelyg dideliu bendru darbo ir priežiūros krūviu, ribota socialine apsauga, nepakankama formaliosios priežiūros infrastruktūra ir nepakankama parama psichikos sveikatai, ir kurių indėlį reikia pripažinti ir būtina teikti tikslinę paramą; pažymi, kad neformaliąją priežiūrą teikiantys asmenys gali patirti vienišumą, skurdą, sunkumus įsidarbinant arba fizinės ir psichikos sveikatos problemas; ypač pabrėžia, kad psichikos sveikatos problemos, susijusios su ilgalaikės priežiūros teikimu, apima nerimą ir depresiją, kurie 20 proc. labiau paplitę tarp neformaliąją priežiūrą teikiančių asmenų nei priežiūros neteikiančių asmenų, ir kad 66 proc. formaliosios priežiūros darbuotojų susiduria su rizika psichikos sveikatai; pažymi, kad tai yra reikšmingas skirtumas, palyginti su platesne darbo jėga, kurioje 43 proc. asmenų nurodo panašias problemas; pažymi, kad neformaliosios priežiūros pareigos gali apriboti prižiūrinčiojo asmens galimybes atlikti savo prevencinius sveikatos patikrinimus ir gali lemti pajamų praradimą, taip prisidedant prie moterų skurdo; pabrėžia, kad šis žalingas poveikis yra glaudžiai susijęs su teikiamos priežiūros intensyvumu;

42. smerkia tai, kad daugelis priežiūros ir namų ūkio darbuotojų susiduria su labai nesaugia padėtimi ir patiria sąveikinę diskriminaciją dėl rasės ar etninės kilmės, lyties, socialinės ir ekonominės padėties bei pilietybės, taip pat tai, kad daugelis šių darbuotojų yra moterys, kurios neturi oficialios darbo sutarties, todėl yra labiau pažeidžiamos išnaudojimo atžvilgiu ir dažnai neturi galimybės naudotis savo teisėmis, visų pirma teise į deramą darbą ir socialinę apsaugą;

43. ragina teikti tikslinę finansinę paramą ir parengti iniciatyvas, kuriomis neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims būtų teikiamos psichologinės ir psichikos sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant laikino atokvėpio paslaugas, kad jie galėtų kartais atsikvėpti, ir imtis skurdo ir socialinės atskirties prevencijos priemonių, keičiantis geriausia patirtimi šioje srityje visose valstybėse narėse;

44. pabrėžia, kad tinkama ir tikslinė parama neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims turėtų apimti prižiūrinčiųjų asmenų vaidmens ir teisių pripažinimą, paramos paslaugas, pavyzdžiui, laikino atokvėpio paslaugas, konsultavimą ir tarpusavio paramą, finansinę pagalbą ir kompensaciją skurdo rizikai mažinti, lanksčias darbo sąlygas (atostogas, darbo valandas, nuotolinį darbą), kad būtų galima suderinti priežiūrą ir darbą, mokymą ir informaciją, kad prižiūrintieji asmenys įgytų įgūdžių ir galėtų reikšmingai dalyvauti politikos formavime;

45. pabrėžia, kad reikia dėti daug pastangų siekiant stiprinti priežiūros darbuotojų profesinį statusą ir spręsti darbo jėgos trūkumo priežiūros sektoriuje klausimą, be kita ko, taikant specialiai pritaikytus sprendimus, kuriais būtų skatinamas deklaruojamas darbas, teisingas darbo užmokestis, karjeros raidos galimybės ir geresnės bei deramos darbo sąlygos; pabrėžia, kad investicijos į formaliosios priežiūros paslaugas gali gerokai sumažinti spaudimą neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims ir išvengti tam tikro neigiamo poveikio jų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrai bei karjeros perspektyvoms, taip prisidedant prie lyčių lygybės;

46. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti galimybę gauti tinkamą tikslinę psichosocialinę ir švietimo paramą jauniesiems neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims[62], kurie sudaro 4–10 proc. vaikų Europos Sąjungoje ir kurių priežiūros pareigos daro poveikį jų švietimui, psichikos sveikatai, socialiniam vystymuisi[63] ir karjeros perspektyvoms; primygtinai ragina sukurti specialias ES programas, kuriomis būtų remiami jaunieji prižiūrintieji asmenys, siekiant išvengti mokyklos nebaigimo ar nepatekimo į darbo rinką;

47. pripažįsta, kad, nors didelę dalį priežiūros darbų atlieka ES piliečiai, tam tikrą dalį pareigų taip pat atlieka moterys iš ES nepriklausančių šalių; pabrėžia, kad, nors pastangos turėtų būti sutelktos į namų ūkio priežiūros darbuotojų pritraukimą ir išlaikymą, ne ES darbuotojų įdarbinimas turi būti grindžiamas darbo rinkos poreikiais, užtikrinant gerai valdomą teisėtą migraciją, ir turėtų apimti išsamų profesinį mokymą; pabrėžia, kad ne ES darbuotojai turi būti įdarbinami tik skaidriais ir teisėmis grindžiamais teisėtos migracijos kanalais; ragina daug investuoti į įgūdžių ugdymą ir profesinį mokymą, kad būtų remiamas teisėtų ne ES darbuotojų įgalėjimas ir integracija; griežtai smerkia visų formų nedeklaruojamą darbą, išnaudojimą bei mažų garantijų darbą ir pabrėžia nepakeičiamą tiek ES, tiek ne ES priežiūros darbuotojų indėlį į socialinę sanglaudą ir gerovę ES;

48. pripažįsta, kad galimybė naudotis kokybiška sveikatos priežiūra, įskaitant seksualinę ir reprodukcinę sveikatą ir teises, yra gyvybiškai svarbi siekiant užtikrinti visiems gerą gyvenimo kokybę;

Tolesni veiksmai

49. ragina Komisiją kartu su atitinkamomis agentūromis pateikti tikslius,

---

62 Europos Parlamentas, Vidaus politikos generalinis direktoratas, Išsami politikos apžvalga „The situation of young carers in Europe“ („Jaunųjų prižiūrinčiųjų asmenų padėtis Europoje“), 2024. „Jaunieji prižiūrintieji asmenys yra jaunesni nei 18 metų vaikai, kurie reguliariai prižiūri negalią turinčius ar kitais atžvilgiais nesavarankiškus tėvus, brolius ar seseris arba kitus kartu gyvenančius šeimos narius“.

63 Europos Parlamentas, Vidaus politikos generalinis direktoratas, Išsami politikos apžvalga „The situation of young carers in Europe“ („Jaunųjų prižiūrinčiųjų asmenų padėtis Europoje“), 2024.

prieinamus ir palyginamus duomenis, rodančius vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumą, be kita ko, atliekant laiko sąnaudų tyrimą, kad valstybės narės galėtų dalytis geriausia patirtimi ir šį skirtumą pašalinti;

50. ragina sistemingai rinkti pagal lytį suskirstytus, tikslius, kokybiškus lyginamuosius duomenis apie priežiūros pareigas ilgalaikės ir vaiko priežiūros srityje, apie pajamas, įskaitant atlyginimą ir darbo užmokestį[64], pensijas, darbo laiką, socialinės apsaugos aprėptį, priežiūros darbuotojų sutartinį statusą ES ir priežiūrą teikiančių ne ES piliečių ir vaikų padėtį, taip pat, kai įmanoma, duomenis apie asmenines ir namų ūkio paslaugas ir neformaliąją priežiūrą, kad būtų galima stebėti, kiek priežiūros šeimos nariai teikia savo giminaičiams, ar šios priežiūros pareigos daro poveikį jų profesiniam gyvenimui ir jei taip – koks tas poveikis;

51. ragina Komisiją ir valstybes nares rinkti duomenis apie jaunųjų prižiūrinčiųjų asmenų padėtį ir parengti ES masto gaires bei keistis geriausia patirtimi, siekiant padėti valstybėms narėms nustatyti ir remti juos mokyklose ir bendruomenėse, taip pat stiprinant sveikatos priežiūros sistemas; ragina Komisiją užmegzti struktūrinį dialogą priežiūros klausimu ir sukurti metinę priežiūros platformą, kuri suburtų visus susijusius suinteresuotuosius subjektus, kaip antai akademinius darbuotojus, valstybių narių atstovus, priežiūros paslaugas gaunančių asmenų asociacijas, neformaliąją priežiūrą teikiančius asmenis, socialinius, pelno siekiančius, viešuosius ir ne pelno priežiūros paslaugų teikėjus bei profesines sąjungas, siekiant įvertinti pažangą, keistis novatoriška praktika, kad būtų geriau siekiama ES priežiūros strategijos tikslų, ir parengti tolesnius jo įgyvendinimo etapus;

52. primygtinai ragina taikyti biudžeto sudarymą atsižvelgiant į lyčių aspektą, siekiant užtikrinti, kad išlaidomis priežiūros paslaugoms būtų tiesiogiai mažinama moterų ir mergaičių patiriama nelygybė;

53. pabrėžia, kad prižiūrinčiųjų asmenų vaidmuo visų pirma turėtų būti rūpintis, todėl mano, kad būtina sumažinti nereikalingą biurokratizmą ir jiems skirti kuo mažiau administracinių darbų, kuriuos gali atlikti administracijos darbuotojai arba tinkamos skaitmeninės priemonės;

54. pabrėžia, kad rengiant sveikatos priežiūros susitarimą, apie kurį pranešta, būtina konsultuotis su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ES, nacionaliniu ir vietos lygmenimis, įskaitant neformaliąją priežiūrą teikiančių asmenų atstovus ir pacientų organizacijas, siekiant išvengti izoliuotos politikos ir atsižvelgti į padėčių ir poreikių įvairovę;

55. ragina valstybes nares investuoti į priežiūros ekonomiką ir

---

64 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary%3AWages_and_salaries_-_EBS.

įgyvendinti Tarybos rekomendacijas[65] dėl Barselonos tikslų dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros peržiūros ir dėl galimybės gauti įperkamas, kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas pagal ES priežiūros strategiją, taip pat į savo įgyvendinimo ataskaitas įtraukti gerosios patirties, spragų ir pažangos nustatymą, kartu su strategijomis, kuriomis skatinamas aktyvesnis vyrų dalyvavimas priežiūros sektoriuje, ir spręsti nedeklaruojamo priežiūros darbo problemą, nustatant pagrindinius veiksnius ir siūlant specialiai pritaikytus sprendimus; ragina Komisiją užtikrinti, kad Europos vaiko garantijų sistemoje būtų nustatyti aiškūs tikslai ir prioritetai, skiriant didelį biudžetą, ir ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti įperkamas, kokybiškas ir prieinamas ikimokyklinio ugdymo ir vyresnio amžiaus asmenų priežiūros paslaugas;

56. pabrėžia, kad priežiūros strategija turėtų būti suderinta su ES asmenų su negalia teisių strategija, nes ja sprendžiamos bendros problemos;

57. pabrėžia, kad teikiant priežiūrą asmenims su negalia pirmenybė turi būti teikiama savarankiškumui, nes šie asmenys turėtų galėti nuspręsti, kur ir su kuo gyventi, taip pat orumui ir įtraukčiai, laikantis žmogaus teisėmis grindžiamo ir į asmenį orientuoto požiūrio, atspindinčio vykstančius priežiūros teikimo pokyčius; pabrėžia, kad tai galima pasiekti gerinant jų priežiūros sąlygas, pvz., teikiant aukštos kokybės priežiūrą namuose ar kitas apgyvendinimo galimybes, kurios atitiktų jų poreikius, įskaitant savarankišką ir prieinamą gyvenimą, ir įtraukiant neįgaliuosius į priežiūros sistemų kūrimą, kartu skatinant jų švietimą ir mokymą, be kita ko, pasitelkiant skaitmeninius sprendimus, taip sukuriant įtraukią darbo jėgą ir užtikrinant jų galimybes įsidarbinti;

58. pabrėžia, kad tik pusė iš 42,8 mln. ES darbingo amžiaus asmenų su negalia dirba ir tik 21 proc. moterų su negalia dirba visą darbo dieną[66]; todėl ragina Komisiją ir valstybes nares skatinti ir mokyti prižiūrinčiuosius asmenis, kad jie remtų asmenų su negalia integraciją į darbo rinką;

59. pabrėžia, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims, šeimoms ir tėvams, ypač motinoms, kurie ilgą laiką prižiūri vaikus su negalia, užtikrinant tinkamą finansinę ir socialinę paramą ir galimybę naudotis laikino atokvėpio ir konsultavimo paslaugomis;

60. atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad ES, laikydamasi JT asmenų su negalia teisių konvencijoje (JT NTK) nustatytos pareigos, turi sistemingai integruoti asmenų su negalia, įskaitant moteris ir mergaites, teises į visas daugiametės finansinės programos po

---

65 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2022_484_R_0001; https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022H1215(01).

66 Lyčių lygybės indeksas, Europos lyčių lygybės institutas, 2024.

2027 m. programas, parengdama išlaidų stebėjimo metodiką, kuri būtų naudinga asmenims su negalia, ir patikrindama, ar visomis programomis ir ES finansuojamais projektais užtikrinamos lygios galimybės ir galimybės gauti ES finansavimą asmenims su negalia;

61. ragina visapusiškai įgyvendinti Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvą ir toliau atidžiai stebėti bei užtikrinti jos vykdymą ir ją vertinti; pabrėžia, kad reikia pratęsti motinystės, tėvystės ir prižiūrinčiojo asmens atostogas ir paspartinti jų tinkamą kompensavimą bei sudaryti palankesnes sąlygas pasinaudoti vaiko priežiūros atostogomis, taip pat stebėti, kaip vyrai naudojasi tokiomis atostogomis; ragina valstybes nares pagerinti neformaliąją priežiūrą teikiančių asmenų statusą nustatant tinkamą atlygį ir kompensaciją bei suteikiant galimybę naudotis laikino atokvėpio priežiūros paslaugomis, kad būtų geriau remiami dabartiniai neformaliąją priežiūrą teikiantys asmenys, kartu padedant siekti pradinio direktyvos tikslo skatinti daugiau vyrų dalyvauti priežiūroje; primygtinai ragina Komisiją skatinti abu tėvus pasinaudoti vaiko priežiūros atostogomis, taip pat ragina sudaryti lanksčias darbo sąlygas tėvams, pasiūlyti ES lygmens kokybės gaires ir dalijimąsi geriausia patirtimi ilgalaikės priežiūros paslaugų srityje, įskaitant tinkamo darbuotojų skaičiaus, specializuotų mokymo programų ir kokybės užtikrinimo mechanizmus; primygtinai ragina, kad darbuotojai, ypač moterys, kurie naudojasi atostogomis, kad galėtų rūpintis savo šeimos nariais, būtų veiksmingai apsaugoti nuo atleidimo iš darbo ar bet kokio diskriminacinio elgesio, susijusio su jų priežiūros pareigomis;

62. primygtinai ragina valstybes nares nustatyti tinkamai apmokamas, neperduodamas vaiko priežiūros atostogas kiekvienam iš tėvų, kad moterims nebūtų užkrauta neproporcinga priežiūros našta; pabrėžia, kad siekiant pakeisti normas, užtikrinti moterų lygiateisį dalyvavimą darbo rinkoje ir sumažinti bet kokį neigiamą kartų poveikį mergaitėms, labai svarbu, kad vyrai dažniau naudotųsi atostogomis;

63. ragina Komisiją pateikti direktyvą dėl teisės atsijungti, siekiant apsaugoti visus darbuotojus, ypač tėvus ir prižiūrinčiuosius asmenis;

64. ragina apsaugoti neformaliąją priežiūrą teikiančius asmenis, kurių dauguma yra moterys, įskaitant tuos, kurie nutraukia darbą, kad galėtų prižiūrėti šeimos narį ar kitą asmenį, kuriam reikalinga priežiūra; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares skatinti, pripažinti ir remti jų vaidmenį, pripažįstant jų itin svarbų indėlį į socialinę sanglaudą ir priežiūros ir sveikatos sistemų tvarumą visoje Europoje; atsižvelgdamas į tai, prašo užtikrinti jų galimybes naudotis socialinės apsaugos sistemomis, kad būtų sušvelnintas neigiamas priežiūros poveikis, ypač moterų karjerai ir ekonominei nepriklausomybei, kartu užtikrinant, kad moterys nebūtų išstumtos iš oficialios darbo rinkos;

65. primygtinai ragina Komisiją kitoje Europos priežiūros strategijoje

nustatyti išsamią, į lyčių lygybę orientuotą sistemą, kad būtų galima nustatyti ir pripažinti įvairias neformaliosios priežiūros formas visoje Europoje; pabrėžia, kad neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims turi būti teikiama parama ir užtikrinamos lanksčios darbo sąlygos, priežiūros atostogos ir galimybė naudotis tinkamomis papildomomis priežiūros paslaugomis, taip pat konsultacijomis ir tarpusavio parama; pabrėžia, kad neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenis svarbu užtikrinti galimybę turėti asmeninio laiko ir skatinti jų asmeninį tobulėjimą;

66. ragina Komisiją ir valstybes nares pripažinti neapmokamus prižiūrinčiuosius asmenis, užtikrinant jiems galimybę gauti socialinę apsaugą, pensijos kreditus, laikino atokvėpio paslaugas ir finansinę paramą; pabrėžia, kad reikia proporcingai mažinti moterų ir mergaičių atliekamą neapmokamą priežiūros darbą, priimant sprendimus, kuriais būtų perskirstoma našta, pvz., investuojant į prieinamą vaiko priežiūrą, vyresniesiems asmenims ir asmenims su negalia skirtas paslaugas, taip pat skatinant vyrų lygiateisį dalyvavimą priežiūros srityje;

67. nurodo, kad teikiant universaliąsias kokybiškas vaiko priežiūros paslaugas sumažėtų neapmokamas priežiūros darbas;

68. ragina valstybes nares dalytis gerąja patirtimi dėl minimalių laikino atokvėpio paslaugų laikotarpių neformaliąją priežiūrą teikiantiems asmenims, kuriais būtų užtikrinama jų fizinė ir psichinė gerovė bei sudaromos sąlygos toliau dalyvauti darbo rinkoje; ragina imtis konkrečių paramos priemonių, pvz., informuotumo didinimo kampanijų, savanoriškų kvalifikacijų pripažinimo būdų ir tikslinio mokymo;

69. ragina Komisiją ir valstybes nares pripažinti jaunuosius prižiūrinčiuosius asmenis, kurių poreikiai dažnai yra nepakankamai įvertinami, ir parengti tikslines paramos priemones, įskaitant lanksčias švietimo sąlygas, konsultavimo paslaugas ir laikino atokvėpio paslaugas, siekiant išvengti neigiamo poveikio jų sveikatai, švietimui ir būsimam užimtumui;

70. ragina Komisiją ir valstybes nares rengiant susijusias ES iniciatyvas ateityje užtikrinti, kad neapmokamos priežiūros teikimo laikotarpiai būtų teisingai pripažįstami pensijų ir socialinės apsaugos sistemose; be to, ragina valstybes nares išnagrinėti sąžiningus ir tvarius sprendimus, kaip apsaugoti asmenis – dažniausiai tai būna moterys – kurie didelę savo profesinio gyvenimo dalį skiria priklausomų asmenų priežiūrai;

71. ragina Komisiją ir valstybes nares gerinti darbo sąlygas formaliosios priežiūros sektoriuje, daugiausia dėmesio skiriant teisingo ir vienodo darbo užmokesčio užtikrinimui, ypatingą dėmesį skiriant fiziniams ir psichologiniams poreikiams, susijusiems su priežiūra, taip pat prieigai prie tęstinio mokymo ir saugios darbo aplinkos, įskaitant

priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią perdegimui ir visų formų smurtui bei priekabiavimui darbe, kartu propaguojant priežiūros profesijų patrauklumą ilgalaikėje perspektyvoje, stiprinant socialinį dialogą ir skatinant daugiau vyrų pradėti dirbti priežiūros sektoriuje ir jame likti; pabrėžia, kad padidinus darbo užmokestį ir pagerinus darbo sąlygas priežiūros sektoriuje darbo vietos taps patrauklesnės ir bus atgrasoma nuo nedeklaruojamo darbo; pabrėžia, kad valstybės narės turi tinkamai perkelti ir įgyvendinti Darbo užmokesčio skaidrumo direktyvą, kad būtų nustatytos darbo užmokesčio struktūros, atspindinčios šioms pareigoms būtinus įgūdžius, atsakomybę ir socialinę vertę, taip pat aiškias moterų karjeros galimybes siekiant vadovaujamų ir sprendimus priimančių pareigų priežiūros sektoriuje;

72. ragina Komisiją ir valstybes nares toliau investuoti į aukštos kokybės profesinį rengimą ir stiprinti įgūdžių, įgytų teikiant formaliąją ir neformaliąją priežiūrą, pripažinimą, šiuos įgūdžius integruojant į mokymosi visą gyvenimą ir kvalifikacijos kėlimo politiką, taip pat apsvarstyti galimybę sukurti sertifikavimo procesą ar kitus tarptautinio kvalifikacijų pripažinimo mechanizmus; ragina priimti skaitmenines sveikatos priemones, kuriomis būtų gerinami priežiūros darbuotojų skaitmeniniai įgūdžiai, pvz., nuotolinės paramos, įskaitant nuotolinę priežiūrą ar konsultacijas vaizdo kameromis, teikimas; pabrėžia, kad įgūdžiai įgyjami ne tik formaliojo švietimo sistemoje ir kad politikos sistemose turi būti pripažįstami ir patvirtinami alternatyvūs įgūdžių ugdymo būdai; ragina valstybes nares sudaryti palankesnes sąlygas parengti priemones, skirtas laipsniškai ir lanksčiai (re)integruoti į darbo rinką darbuotojus, kurie padarė ilgą karjeros pertrauką, kad galėtų rūpintis giminaičiais, be kita ko, keliant kvalifikaciją ir persikvalifikuojant;

73. atkreipia dėmesį į užimtumo galimybes, kurias verslumas gali sukurti priežiūros sektoriuje, ir pabrėžia, kad svarbu remti moteris joms pereinant nuo neformaliąją priežiūrą teikiančių asmenų prie verslininkių priežiūros sektoriuje; primygtinai ragina valstybes nares užtikrinti pritaikytas verslumo mokymo programas, supaprastintas administracines procedūras moterims priklausančioms mažosioms ir vidutinėms įmonėms steigti ir savarankiškai dirbančioms šiame sektoriuje moterims, taip pat sudaryti palankesnes sąlygas gauti specialius mikrokreditus, pripažįstant tokio profesinės veiklos keitimo ekonominę ir socialinę vertę;

74. ragina Komisiją pasinaudoti Įgūdžių sąjunga, kad būtų skatinamas švietimas, mokymas ir mokymasis visą gyvenimą sektoriuose, kuriuose visos ES mastu trūksta darbo jėgos, įskaitant priežiūros darbą, užtikrinant visų profesionalių priežiūros darbuotojų kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybes ir pripažįstant profesinio rengimo ir mokymo diplomus;

75. ragina sukurti Europos prižiūrinčiųjų asmenų statutą, kad būtų atsižvelgta į konkrečius formaliąją priežiūrą teikiančių asmenų

poreikius, pvz., įgūdžių, įgytų atliekant priežiūros darbą, pripažinimą, taip į bendrą ES sistemą ir apibrėžtį integruojant priežiūros darbuotojus, asmenines ir namų ūkio paslaugas, naudotojus darbdavius ir institucinę priežiūrą, nes šitaip būtų užtikrinami minimalieji prižiūrinčiųjų asmenų pripažinimo ir apsaugos standartai visose valstybėse narėse ir sumažėtų jų nelygybė;

76. ragina Komisiją ir valstybes nares ES sveikatos strategiją suderinti su ES priežiūros strategija ir skatinti programos „ES – sveikatos labui“ ir kitų priežiūros sektoriaus finansavimo galimybių sinergiją, siekiant sujungti sveikatos priežiūros ir socialinės priežiūros sistemas, kad būtų teikiama nepertraukiama parama, ypač pažeidžiamiausiems asmenims, sergantiems lėtinėmis ligomis;

77. ragina parengti Europos veiksmų planą, kuris padėtų panaikinti vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumą ir remti formaliąją ir neformaliąją priežiūrą teikiančius asmenis; šiuo atžvilgiu ragina remti pažeidžiamoje padėtyje esančius vienišus tėvus ir šeimas, įskaitant tuos, kurie patiria sąveikinę diskriminaciją ir turi įvairialypių priežiūros poreikių ir (arba) didelio intensyvumo poreikių, daugiausia dėmesio skiriant socialinės apsaugos aprėpčiai, įperkamoms, prieinamoms ir kokybiškoms vaiko priežiūros paslaugoms, geresnei profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrai, įperkamoms ir kokybiškoms ilgalaikės priežiūros paslaugoms, geresnėms darbo sąlygoms priežiūros sektoriuje ir lygybės skatinimui; todėl ragina šiame plane daugiausia dėmesio skirti galimybėms įsidarbinti ir mokytis, be kita ko, skaitmeninių įgūdžių, socialinės apsaugos aprėpčiai, priežiūros infrastruktūrai ir ilgalaikėms paslaugoms, vaiko priežiūros, asmeninėms ir namų ūkio paslaugoms, psichosocialinei paramai ir didesniam darbo lankstumui;

78. pažymi, kad tinkama prieiga prie reprodukcinės sveikatos ir nėštumo nutraukimo paslaugų gali padėti tėvams išvengti neplanuoto nėštumo sukeliamo streso ir prisidėti prie šeimos planavimo; ragina valstybes nares užtikrinti lygias įperkamą prieigą prie tokių paslaugų;

79. ragina valstybes nares visapusiškai naudotis ES lėšomis, kaip antai Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, programos „ES – sveikatos labui“, „Europos socialinio fondo +“ ir Europos regioninės plėtros fondo lėšomis, plėtojant prieinamas, įperkamas ir kokybiškas priežiūros paslaugas ir infrastruktūrą visoms amžiaus grupėms, pradedant ankstyvąja vaikyste ir baigiant ilgalaike vyresnio amžiaus asmenų ir asmenų su negalia priežiūra; pabrėžia, kad reikia integruoti terminą „parama“ kartu su terminu „priežiūra“, kad būtų visapusiškai atsižvelgta į paslaugų įvairovę ir teisėmis grindžiamą požiūrį, kuriuo jos vadovaujasi;

80. palankiai vertina Komisijos pranešimą apie išsamų Europos priežiūros susitarimą, kuris turi būti paskelbtas 2027 m., nes šitaip bus atnaujinta Europos priežiūros strategija kaip platesnio užmojo

nuoseklesnė sistema;

81. ragina Komisiją spręsti tiek formaliąją, tiek neformaliąją priežiūrą teikiančių asmenų klausimą propaguojant įperkamas ir kokybiškas vaiko priežiūros paslaugas, švietimo popamokines programas ir ilgalaikės priežiūros paslaugas; pabrėžia, kad ji turėtų atsižvelgti į šioje ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, be kita ko, sudaryti palankesnes sąlygas įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimui, remti įgūdžių ugdymą, karjeros raidą ir investicijas į priežiūrą, taip pat gerinti darbo ir gyvenimo sąlygas naudojant ES lėšas sąžiningam užimtumui ir aukštos kokybės priežiūrai skatinti;

82. pabrėžia, kad siekiant pagerinti darbuotojų įdarbinimą ir išlaikymą bei užtikrinti kokybiškas darbo vietas, kurios padidintų darbo priežiūros sektoriuje patrauklumą, būtina daugiau investuoti į visuomenės sveikatą ir socialinę priežiūrą, įskaitant darbuotojų darbo užmokestį ir mokymą;

°

° °

83. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.